

Một góc hàng ở chợ Sáng Lào

N

ước Lào rộng đến 236.800 km², gần rộng bằng VN nhưng người

sống thưa thớt. Cả nước dân số trên dưới 4 triệu. Thủ đô Viêng Chăn chỉ xấp xỉ 400.000 người. Người Lào Lùm (chiếm đa số) ở ven sông Mê Kông và các cao nguyên rộng lớn như Cánh đồng Chum, Na Kay... Người Lào Thông (Khà) ở ven Trường Sơn (Phu Luông) và người Lào Xúng (Mèo) ở trên các rẻo cao (Xiêng Khoáng, Phôngxaly)...

các loại giấy bạc: đô-la (Mỹ), bát (Thái) kíp (Lào) đồng (VN) mác (Đức) franc (Pháp) nhân dân tệ (Trung Quốc)... nhưng chủ yếu thường dùng ba loại tiền đô-la, bát và kíp. Mỗi đô-la ăn 700 kíp (đồng kíp đã ổn định đã hàng chục năm nay theo tỷ giá này). Mỗi kíp ăn chừng 140 đồng VN, 25 bát ăn 1 USD.

Người Lào bán không nói thách, mua không trả giá. Chuyện mua bán không thách không trả như thành một phong tục. Cách đi chợ mua sắm cũng thoải mái! Một hôm tôi theo cô giáo Phiến (Việt kiều) đi chợ Xavannakhet. Cô lái xe du

Xavannakhet có hàng trăm quầy vàng bạc như thế.

Hàng bách hóa ở các chợ khác cũng vậy. Người bán ngồi sau hàng đồng vải, bột ngọt, bánh kẹo chất cao như núi nhưng chẳng bao giờ bị mất cắp. Tôi vào gian hàng áo quần may sẵn ở chợ Sáng. Một cô gái Lào xinh đẹp đứng khuất sau một "rừng quần áo". Hỏi mua hàng thì nghe cô gái nói vọng ra: "Xin chờ cho một lát!". Rồi bước ra: "Anh thích cái áo này ư? Tiền Mỹ: 3 đô-la. Tiền kíp 2.100. Cứ cầm lấy về mặc, không thích, mai ra em đổi cho cái khác. Nếu bạn, xin cho địa chỉ. Có hàng đẹp về em sẽ

CHỢ VÀ NGƯỜI MUA KÈ BÁN Ở LÀO

TÂN SẮC

Người Lào Thông và Lào Xúng ít có chợ. Sản phẩm làm ra chỉ để trao đổi với nhau theo truyền thống xưa. Người nuôi được nhiều gà thì đem gà đi đổi vải mặc, thuốc hút, muối ăn. Chợ thường tập trung ở các tỉnh có nhiều đồng bằng vùng ven sông như các chợ Pắcxê, Pắc-Xoong (Nam Lào), chợ Thà-Khet, Pắcadinh (Trung Lào) Chợ Luôngphabang, Phôngcavan, Phôngxali, (Bắc Lào) Chợ Sáng, chợ Chiêu, chợ Xikhay (ở Viêng Chăn)...

Chợ Sáng là nơi trung tâm buôn bán lớn nhất ở Lào. Mỗi chợ dọc sông Mê Kông là chợ của các thành phố, thị xã lớn. Cứ phía Lào bên này bờ sông có thành phố, có chợ từ phía Thái Lan bên kia sông cũng có chợ, có thành phố. Bên này sông là chợ Pắcxê thì bên kia sông là chợ lớn của tỉnh Ubôn. Bên này là chợ Xavannakhet thì bên kia sông chợ Mukdahán. Bên này chợ Thà-Khet thì bên kia sông là chợ Nakhon Phanôm. Bên này chợ Tàlat Xâu thì bên kia có chợ Noong-khai, Xixiêngmay. Giao lưu buôn bán rộn ràng nhất là ở các cửa khẩu giáp với VN, Miến Điện, Trung Quốc, Campuchia và trên các phà, xà lan cảng biên giới với Thái Lan.

Ở chợ Sáng, Pắcxê, Thàkhet... Người ta dùng đủ

liệu Toyota mới tinh đậu xe trước cổng chợ, không khóa cửa xe rồi bỏ xe đi bộ vào chợ. Đến trước mỗi quầy hàng, cô ghi vài chữ vào mảnh giấy nhỏ, trao cho người bán rồi tiếp tục đi qua hàng khác cũng ghi, cũng gói giấy lại như vậy. Loanh quanh trông chợ một giờ, cô đưa chúng tôi đi ăn sáng rồi ra xe, lái xe về nhà. Tôi hỏi mua thức ăn xong chưa. Cô cười: "Đủ cả rồi". Về nhà, mở sau thùng xe ra thấy một cái làn mây to bằng cái nồi đủ thịt, cá, rau dưa... đã được người bán gói ghém cẩn thận và tự đưa bỏ vào xe. Tiền xong tính sau, cứ hàng tháng gom giấy đặt hàng và lấy tiền một lần. Như vậy mà hàng vẫn đầy đủ không cần phải cân đo đong đếm gì cả. Hàng xấu, không vừa ý mua rồi, vẫn trả lại được. Người bán vui vẻ nhận lại và trả lại tiền song phẳng.

Hàng hóa ở chợ Lào không cần có người trông coi. Một cô gái bán vàng, một mình đứng quầy hàng dài mười mét. Trong túi kính đủ loại nữ trang, vàng ròng ước hàng chục ký lô. Cô gái đưa vàng, nữ trang cho hàng chục khách hàng xem. Xem xong, không mua cứ để hàng lại trên quầy. Chưa thấy trường hợp nào lợi dụng lộn xộn đông đúc mà người mua "thù" luôn hàng và quýt tiền. Chợ Sáng, chợ

đưa đến tận nhà cho anh lựa". Nếu ta mua cái tủ lạnh, cái máy giặt, cứ trao địa chỉ, chủ hàng sẽ đưa về tận nhà, bảo đảm an toàn và miễn phí lại còn được bảo hành từ 6 tháng đến 1 năm.

Ở Lào, người mua kẻ bán gọi nhau thân mật như người nhà: "Mẹ ơi. Bán cho con gà mái này". "Em trai mua gì đấy? Cái ti vi 14 hay 21 ỉnh? Chỉ cần điện cho em thử nhé". "Chú muốn thử chiếc Dream này à? Khóa điện đây, chạy thử một vòng nếu ưng thì quay lại trả tiền". Giữa chợ búa thủ đô mà cứ như ở nhà, người bán, người mua tin nhau tuyệt đối. Người đi chợ, đi chơi, nhớ bỏ quên túi xách có nhiều tiền và nữ trang, mấy ngày sau ra, của rơi vẫn nằm nguyên chỗ cũ, tiền vàng vẫn nguyên vẹn. Nhà không cần khóa cửa lúc đi vắng. Xe cộ không phải khóa khi để lại bên đường, ngoài phố. Ở Lào hiếm thấy kẻ cắp, cướp giật, lừa đảo, ăn may, đi điểm. Nếu cảnh sát bắt phải vài trường hợp, thì đích thị là "sản phẩm" của các nước láng giềng tràn qua.

Bây giờ nếu được nói lên một điều mơ ước thì tôi sẽ nói: "Ước mong sao những người mua, kẻ bán ở VN ta có được truyền thống tốt đẹp, lịch sự, thật thà như người ở các chợ búa của Lào" ♣